

לשוננו לעם

עורכים: א' איתן ומ' מדן

כרך לו, תשמ"ה

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

גד בן-עמי צרפתי

למאמר "להוי ידוע" מאת מרדכי מישור

(לל"ע שמט-שן, עמ' 233-242)

יישר פוחו של מרדכי מישור על מאמרו העשיר והחריף.
ארשה לעצמי להעיר שלוש הערות קלות.

1. לעמ' 234: הדעה הנפוצה, שהצורה "לְהוּא" דחקה את הצורה "יְהוּא" מפני שזאת דומה לשם הוי"ה, אינה סבירה, לעניות דעתי, שכן קדמונינו לא הקפידו כמונו בכגון זה, ודיי אם נזכור, שכתב-יד עתיקים (ביניהם כ"י קאופמן) לא נמנעו מלהשתמש בציונים מספריים י"ה, י"ו, אשר אנו ממירים בציונים ט"ו, ט"ז, מחשש שהראשונים הם חלק מן השם המפורש.

2. לעמ' 239: כבר ציין המחבר, שבמקום הביטוי "ולהוי אנא פקידא בגו צדיקיא" שבתפילת "ברוך שמייה" בסידורי האשפנזים בא במקורו שבזוהר (ויקהל רו ע"א) הביטוי "ולהוי אנא עבדך פקידא" וכו', וכן גם בסידורי הספרדים (לפניי "תפלת החדש", ליורנו תרצ"ו, עמ' 262, וכך גם בדפוסים

אחרים); ולפי זה שמא להוי הוא אמנם גוף שלישי, והנושא שלו הוא עבדך (ואולי היו גרסאות: "ולהוי עבדך פקידא" וכו').

3. לעמ' 241 ואילך: בעברית שלנו הפעיה מסתפכת, פי אנו משתמשים בדיבורנו במקור נטוי בתפקיד של ציווי ("להיפנס פנימה", "לשמור על הניקיון"), וגם העתיד בא בדיבורנו בתפקיד של ציווי, ולכן לא מן הנמנע הוא, שהפיטוי "להוי ידוע" נתפס כשורה אל "להיות ידוע", והוא עשוי להישמע כאילו "יהיה ידוע".